

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

Škola:	Střední škola obchodní, České Budějovice, Husova 9
Projekt MŠMT ČR:	EU PENÍZE ŠKOLÁM
Číslo projektu:	CZ.1.07/1.5.00/34.0536
Název projektu školy:	Výuka s ICT na SŠ obchodní České Budějovice
Šablona III/2:	Inovace a zkvalitnění výuky prostřednictvím ICT
Číslo šablony:	VY_32_INOVACE_CJL_672
Předmět:	Český jazyk a literatura
Tematický okruh:	Gramatické tvary a konstrukce
Autor, spoluautor:	Mgr. Markéta Macháčková
Název DUMu:	Obrazná pojmenování
Pořadové číslo DUMu:	12
Stručná anotace:	Výukový materiál se zabývá problematikou obrazných pojmenování. Definuje jednotlivé typy obrazných pojmenování a přináší jejich příklady. Součástí materiálu je také rozbor textu, kde si žáci procvičují konkrétní typy pojmenování v textu.
Ročník:	4.
Obor vzdělání:	63 – 41 – M/01 Ekonomika a podnikání
Metodický pokyn:	Žáci použijí snímky s úkoly a závěrečným testem, které slouží k procvičení látky.
Výsledky vzdělávání:	Žák se orientuje se ve výstavbě textu.
Vytvořeno dne:	18. 7. 2013
Pokud není uvedeno jinak, uvedený materiál je z vlastních zdrojů autora.	

Obrazná pojmenování

Obrazná pojmenování

- jsou založena na přenášení významů
- objevují se v funkčním stylu uměleckém, publicistickém ale i prostěsdělovacím
- slouží k oživení textu

Druhy obrazných pojmenování

Metafora – přenesení pojmenování na základě vnější podobnosti (tvarové, barevné ... vnímatelné smysly) *př. bledá tvář luny*

Metonymie – přenesení pojmenování na základě vnitřní souvislosti *př. město spalo*

Personifikace (zosobnění) – lidské činy a vlastnosti se přenášejí na neživé věci *př. o lásce šeptal tichý mech*

Přirovnání – *př. oči jako pomněnky*

Synekdocha – druh metonymie, záměna části za celek a opačně *př. seběhl se celý dům*

Eufemismus – zjemnění *př. zesnul*

Hyperbola – nadsázka, zveličení významu *př. sto roků v šachtě žil ...*

Oxymorón – spojení zdánlivě nelogických slov *př. mrtvé milenky cit*

Ironie – využití slov v opačném významu *př. to se ti vážně povedlo!*

Básnický přívlastek – *př. růžový večer*

Text

Antonín Sova – Květy intimních nálad (báseň U řek)

U řek mám večer vlažný rád, Rád u řek rybáře já zřím
u řek, kde plno mušlí leží, za clonou par s lodičkou línou
kde zvolna z řeky vstává chlad se ploužit šerem večerním,
a bílá pěna z dálky sněží. kdy červánky v mze modré hynou.

U řek mám břízy nejraděj A večer když se nachýlí
a olše, do nichž stín se dere a měsíc v řece kdy se houpá,
a cvrčků šum a vážek rej ten noční chodec, napilý
a v dálce města rysy šeré. modravou parou, z vod jež stoupá.

Rozbor textu

Určete obrazná pojmenování u těchto veršů:

kde zvolna z řeky vstává chlad _____

a bílá pěna z dálky sněží _____

a olše, do nichž stín se dere _____

a cvrčků šum _____

kdy červánky v modré mze hynou _____

ten noční chodec _____

modravou parou _____

Řešení

Personifikace

Metafora

Personifikace

Metafora

Personifikace

Metafora

Básnický přívlastek

Závěrečný test

Kterým obrazným pojmenováním je verš: *umřelé hvězdy svít*

Personifikace b) Oxymorón c) Metafora

2. Kterým obrazným pojmenováním je verš: *sukničku jako z vodních pěn*

Metafora b) metonymie c) přirovnání

3. Kterým obrazným pojmenováním je verš: *a lístek sotva dýše*

Personifikace b) oxymorón c) metafora

4. Kterým obrazným pojmenováním je verš: *sto roků kopal jsem uhlí*

a) Oxymorón b) ironie c) hyperbola

Řešení závěrečného testu

B

C

A

C

Použitá literatura

Karpatský, Dušan: Labyrint Literatury, Albatros Praha
2008

Sochrová, Marie: Čítanka k literatuře v kostce, Fragment,
Havlíčkův Brod 2004

